

Motion till riksdagen

1987/88:Ub210

av Anita Bråkenhielm och Sonja Rembo (m)

om religionsundervisningen i skolan

Det västerländska samhället har under mer än tusen år utvecklats utifrån en kultursyn som präglats av humanism och kristen etik. Med varierande framgång har samhällen fungerat i medvetandet om det kristna budskapets krav på medmänsklighet, kärlek och personligt ansvarstagande.

Fram till mitten av detta århundrade ägde varje människa i vårt land kännedom om åtminstone innebörden i tio Guds bud, Kristi bergspredikan och det kristna kärleksbudet: "Allt vad i viljen att människorna skola göra Eder det skolen I ock göra dem."

Den betydelse detta haft för normbildningen i vårt samhälle, för människors yttre och inre trygghet och för gemenskapen är omätbart.

Hur är det i dag? Trots ökat välförhållande och ökad materiell standard visar vårt samhälle allvarliga sjukdomssymtom.

Strax före julhelgen 1987 intervjuades i radio ett stort antal svenska ungdomar om julen och julfirandet. Förutom att många av dessa unga människor refererade gripande och beklämmande bilder av splittrade familjer, rotlöshet, fylleri och våld som inslag i sitt julfirande, ställdes deras genomgående uppfattning om julen som – i bästa fall – en fest för mat och julklappsutdelning i kontrast till två invandrarungdomars. De senare var de enda som skildrade julen som något man firar till åminnelse av Kristi födelse och en helg för djup glädje, kärlek och gemenskap mellan människor. Det är möjligt att de svenska ungdomarna också visste att det borde vara så. Men de saknade referensramar för att uttrycka det.

Religionsfrihet är för oss en självklarhet. De invandrargrupper i vårt land som tagit med sig andra religioner och därmed också värderingar, som avviker från våra, skall enligt allmänt omfattad svensk inställning få behålla och utöva sin religion. I många fall är religionen, också när den är densamma som vår, kristendomen, för invandrare en integrerad del av vardagen på ett sätt som i dag är okänt för stora delar av den svenska befolkningen. I vissa fall kräver vi dock anpassning till våra normer – t. ex. i fråga om människors lika värde och lika rättigheter – som ytterst bygger på kristendomens individualistiska människouppfattning. Det är då viktigt att vi för oss själva kan motivera och känna bakgrunden till de värderingar vi vill skall omfattas av alla i vårt land, även om de strider mot andra kulturers uppfattning.

Det svenska samhället har blivit alltmera pluralistiskt från kulturell och religiös synpunkt. Den stora samstämmighet och enhet – både en styrka och

en fattigdom – som för bara 30–40 år sedan utmärkte vårt samhälle håller hastigt på att upplösas.

Med nya impulser och nya kulturella erfarenheter ökar mångfalden, möjligheterna till utveckling men också kraven på kunskaper, förankring och medvetenhet inte minst om grundvalen för egna och andras värderingar.

Det är viktigt att också vi inser vår religions betydelse för kultur och normbildning. Även om inte alla människor i vårt land kan förväntas omfatta en personlig religiös tro, bör vi ge dem rätten och möjligheten att få kännedom om det kunskapsstoff som behövs för att ett ställningstagande skall vara möjligt. Dessutom får inte en ny generation berövas rätten att göra bekantskap med Bibeln och andra kristna urkunder. Dessa var tidigare allas gemensamma egendom och utgör en grundläggande förutsättning för att förstå de värderingar som ligger till grund för vår civilisation och för att kunna förstå och berikas av stora delar av vår litteratur, uttrycksätt i språk, konst, musik och alla delar av det gemensamma västerländska kulturarvet. Bildspråket på alla områden är sedan årtionden i stor utsträckning byggt på Bibeln, kristendomens myter och dess historia.

Utan en fast förankring i det fundament på vilket den västerländska människosynen och normbildningen bygger, har svenska barn och ungdomar berövats möjligheten att förstå och rätt värdera skillnaden mellan vårt och andra samhällen, mellan vår och andra kulturer och den historiska utvecklingen. De saknar den grund som krävs för att kunna mäta och forma framtiden. Även barn som bibringats en kristen etik upplever förvirring och osäkerhet när de finner att samhället inte ställer upp på begrepp som i Sverige varit grundläggande för mänsklig samvaro. De kommer i ett underläge gentemot kamrater och vuxna från länder, där religionen fortfarande tas på allvar och erkänns som grunden för samhällets värderingar och traditioner. Ur ett sådant underläge växer känslor av osäkerhet och underlägsenhet, som lätt söker kompensation i främlingshat och våld. Bristande kunskaper om de egna rötterna är inte någon hållbar grund för förståelse av och samlevnad med andra nationaliteter.

Den syn som under ett par decennier har präglat skolans religionsundervisning har medfört att dagens föräldra- och lärargeneration i många fall själva saknar den kunskap och förankring i vårt kristna arv som är en förutsättning för att kunna föra dessa kunskaper vidare. Detta medför att utbildningssystemets ansvar för undervisningen av såväl de unga som lärarna är tyngre nu än någonsin tidigare.

Kyrkor och samfund såväl som många föräldrar och lärare arbetar även i dag för att ge barn och ungdom kännedom om det kristna budskapet. Många barn får dock ingen kontakt med de centrala normer om ansvarstagande för sitt och nästans liv som vårt västerländska samhälle ändå bygger på. Skolans religionsundervisning är urvattnad och räddhågad inför ställningstagande. Kristendomen jämföras med andra religioner som baseras på en annan människosyn än kristendomens och som utvecklats i andra kulturer än den västerländska.

Den översyn av utbildningsväsendet som skolöverstyrelsen och länskolnämnderna inlett och som riksdagen hänvisat till i samband med behandlingen av ett stort antal motionsyrkanden med krav på bättre kristendomsunder-

visning inom eller fristående från religionsämnets ram kommer enligt uppgift ej att göra någon utvärdering av just skolans sätt att förmedla tillräckliga kunskaper om den religion, som det svenska samhället vilar på. Vi anser dock att en genomgripande översyn är nödvändig.

Skolans möjligheter att förmedla en tillräckligt kvalificerad kristendomsundervisning undergrävs ytterligare av blockundervisningen. Denna får ofta till följd att undervisning i religionskunskap bedrivs av lärare med otillräcklig utbildning, i värsta fall ingen alls, i ämnet. Situationen blir än sämre genom den nya lärarutbildning med s. k. senarelärare med ytterligare breddad och därmed i vad gäller djup och specialkunskaper försämrad utbildning som riksdagen mot moderata samlingspartiets vilja beslutat om.

Mot. 1987/88
Ub210

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om översyn av grundskolans läroplan i syfte att säkerställa att skolans undervisning i realiteten kommer att motsvara de krav på kristendomsundervisningens innehåll som anges i motionen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att grundutbildning och fortbildning av lärare skall ges ett sådant innehåll att lärare med undervisningsskyldighet i religionskunskap får möjlighet att skaffa sig erforderliga kunskaper i ämnet.

Stockholm den 13 januari 1988

Anita Bråkenhielm (m)

Sonja Rembo (m)